

วาทกรรมความพิการในเรื่องเล่าสมัยใหม่ของไทย

นางสาวถนอมนวล หิรัญเทพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DISABILITY DISCOURSES IN MODERN THAI NARRATIVES

Ms. Thanomnual Hiranyatheb

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Literature and Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

510506

หัวข้อวิทยานิพนธ์

วาทกรรมความพิการในเรื่องเล่าสมัยใหม่ของไทย

โดย

นางสาวณอมนวน หิรัญเทพ

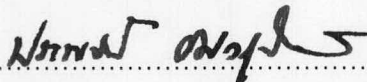
สาขาวิชา

วรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ

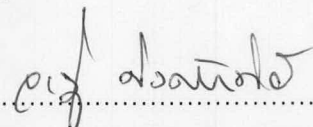
อาจารย์ที่ปรึกษา

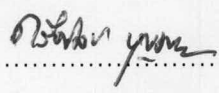
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตริศศิลป์ บุญขจร

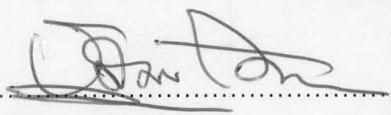
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

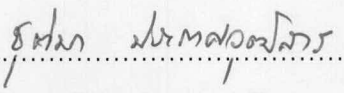
 คณะบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

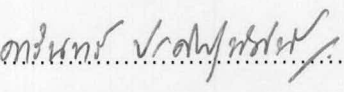
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาตุรี ดิงศภักดิ์)

 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตริศศิลป์ บุญขจร)

 กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์)

 กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ชุติมา ประกาศวุฒิสาร)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดารินทร์ ประดิษฐ์ศนีย์)

ถนอมนวล หิรัญเทพ: วาทกรรมความพิการในเรื่องเล่าสมัยใหม่ของไทย. (DISABILITY DISCOURSES IN MODERN THAI NARRATIVES) อ. ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. ตรีศิลป์ บุญจรรยา, ๒๒๒ หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งสำรวจและวิเคราะห์วาทกรรมความพิการในเรื่องเล่าสมัยใหม่ของไทย ซึ่งประกอบด้วยนวนิยายที่เขียนโดยนักเขียนที่ไม่ใช่คนพิการ และเรื่องเล่าชีวิตที่เขียนโดยนักเขียนที่เป็นคนพิการ ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ถึง ๒๕๔๖ เพื่อให้เห็นกระบวนการสร้างความหมายของ "ความพิการ" ที่เปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละยุคสมัย และศึกษาวาทกรรมและปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความพิการ ซึ่งเป็นบริบทของการสร้างงานเขียนที่ศึกษา จากการศึกษาพบว่าความหมายของความพิการมีความเปลี่ยนแปลงไปตามปฏิสัมพันธ์ของวาทกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพิการในแต่ละยุคสมัย ในยุคจารีต ความพิการหมายถึงวิบากกรรมและวัตถุเพื่อการสงเคราะห์ จากวาทกรรมศาสนาพุทธ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องกรรมเก่า การเวียนว่ายตายเกิด การทำบุญทำทาน และความเมตตากรุณา ในยุคเวทนานิยม-สังคมนิยมสงเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็นยุคการสร้างชาติไทยไปสู่อารยะ (๒๔๗๖-๒๕๐๐) ซึ่งมีวาทกรรมสำคัญ คือ วาทกรรมการแพทย์ วาทกรรมยูเจนิคส์ และวาทกรรมการสงเคราะห์ ซึ่งสร้างความหมายการเป็นความบกพร่อง ผิดปกติ และวัตถุเพื่อการสงเคราะห์ กับยุคการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (๒๕๐๐-๒๕๒๔) ซึ่งมีวาทกรรมสำคัญคือ วาทกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งทำให้ความพิการหมายถึงภาระของสังคมที่ต้องการการฟื้นฟู วาทกรรมต่างๆ เหล่านี้และความหมายที่ถูกสร้างขึ้นทำงานเพื่อสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี และในยุคการเติบโตของสิทธิมนุษยชนของคนพิการ (๒๕๒๔-ปัจจุบัน) มีวาทกรรมใหม่ที่สำคัญคือ วาทกรรมสิทธิมนุษยชนของคนพิการ โดยที่วาทกรรมศาสนาพุทธก็ยังคงปรากฏในยุคหลังยุคจารีตด้วย ภายใต้บริบทดังกล่าว เรื่องเล่าสมัยใหม่ของไทย เข้ามามีส่วนร่วมในปฏิสัมพันธ์ทางวาทกรรมข้างต้น ทั้งในแง่ของการผลิตซ้ำและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของวาทกรรมต่างๆ นวนิยายไทยที่นำเสนอเรื่องความพิการแบ่งได้เป็น ๓ ช่วง ได้แก่ นวนิยายแนวเวทนานิยม-สังคมนิยมสงเคราะห์ (๒๔๗๖-ต้นทศวรรษที่ ๒๕๐๐) ซึ่งเน้นการกำจัดความพิการ นวนิยายยุคการฟื้นฟูสมรรถภาพ (ทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๓๐) ซึ่งเน้นการฟื้นฟูคนพิการเข้าสู่ระบบทุนนิยม และ นวนิยายยุคพหุวัฒนธรรม (ทศวรรษ ๒๕๔๐) ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงบางประการที่แสดงถึงการยอมรับความแตกต่างของคนพิการมากขึ้น ส่วนในเรื่องเล่าชีวิตที่ศึกษา ซึ่งตีพิมพ์ระหว่างปี ๒๕๑๘ ถึง ๒๕๔๖ พบว่ามีการเขียนเรื่องอยู่ภายใต้กรอบใหญ่ของวาทกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยใช้โวหารการเอาชนะอุปสรรคและการทดแทนทางจิตวิญญาณ แต่ก็มีการมองความพิการด้วยกระบวนการทัศน์เชิงการสร้างทางสังคมด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นข้อแตกต่างจากนวนิยายที่ศึกษา

สาขาวิชา วรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ
ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนิสิต.....*ณชนก ธีระวัฒน์*.....
ลายมือชื่อ อ. ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*ตรีนศิลป์ บุญจรรยา*.....

4680903522 : MAJOR LITERATURE AND COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: DISABILITY/ DISABILITY DISCOURSES/ THAI NOVELS/ THAI LIFE NARRATIVES/ DISABILITY STUDIES

THANOMNUAL HIRANYATHEB: DISABILITY DISCOURSES IN MODERN THAI NARRATIVES.

THESIS PRINCIPAL ADVISOR : ASST. PROF. TRISILPA BOONKHACHORN, Ph.D., 222 pp.

The purpose of this dissertation is to survey and analyze disability discourses in modern Thai narratives, including both novels by non-disabled writers and life narratives by disabled writers published from 1933 to 2003, in order to explain the processes of the production of the meanings of "disability," which have changed in accordance with social and cultural factors in each period. It thus also explores discourses and socio-cultural practices related to disability, which serve as the contexts of the works studied.

The research shows that the meanings of disability have changed in relation to the interactions of discourses concerning disability in each period: in the traditional period, disability, according to the Buddhist discourses of bad *kamma*, reincarnation, charity and *metta-karuna* mainly connoted punishment for one's past bad *kamma* and an object of charity; in the charity period, which comprised the nationalist civilizing era (1933-1957) and the rehabilitation period (1957-1981), the medical, eugenics and charity discourses constructed disability as abnormality and object of charity in the first part of the period while the rehabilitation discourse constructed disability as social burden in need of rehabilitation in the second, both groups of discourses working in support of liberal capitalism; and in the rise of disability rights period (1981-the present), the emergent disability rights discourse has contributed to the construction of the meaning of disability. Through all these periods, the Buddhist discourses have persisted. In these contexts, modern Thai narratives have participated in the interactions of the disability discourses described above, either reiterating or changing them. The novels selected for this study can be divided into 3 groups: the novels of exclusion from the charity period (1933-the late 1950s), which feature the exclusion of disability; the novels of rehabilitation (the late 1970s to the late 1980s) emphasize the rehabilitation of disabled people for their return to the capitalist system; and the novels of the multicultural period from the late 90s, which offer some changes toward a more inclusive approach in the representation of disability. In the life narratives studied, published from 1975 to 2003, the plots negotiate between the rehabilitation discourse framework, with the use of the narratives of overcoming and of spiritual compensation, and the social model of disability.

Field of study: Literature and
Comparative Literature

Academic year: 2008

Student's signature: *Thanomnuale Hiranyatheb*

Principal Advisor's signature: *Trisilpa Boonkhachorn*

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่มีทางสำเร็จได้เลยหากขาดความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ด้วยหน้ากระดาษอันจำกัด ผู้วิจัยต้องกราบขอภัยทุกท่านที่อาจมิได้เอ่ยนามในที่นี้ และขอซาบซึ้งในความกรุณาที่ท่านได้มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ขอผิดพลาดใดๆในวิทยานิพนธ์นี้ล้วนมาจากตัวผู้วิจัยเองทั้งสิ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณวิเชียรและคุณอุไรวรรณ หิรัญเทพ พ่อแม่ผู้ประเสริฐ ที่ให้ชีวิต และคอยสนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆด้านอย่างดียิ่งมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาในสิ่งที่รัก ตลอดจนได้ให้แนะนำและกำลังใจอันเป็นประโยชน์ทั้งต่อการศึกษา การทำงาน และการใช้ชีวิตอยู่เสมอๆ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาศรี ติงศรัทธี รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช อาจารย์ ดร. ชุตินา ประภาศวุฒิสาร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์ ที่ได้กรุณาช่วยอ่านและให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งต่อการแก้ไขและปรับปรุงวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการ อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อ จนสามารถเขียนวิทยานิพนธ์นี้ออกมาได้ และขอกราบขอบพระคุณมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์) โดยคุณพรทิพย์ กาญจนนิต และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่กรุณา มอบทุน Fulbright Junior Research Scholarship ให้โอกาสผู้วิจัยได้ไปค้นคว้าด้านทฤษฎีความพิการศึกษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกา อันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดมิได้ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์ และอาจารย์ ดร. ธีรวัต ณ ป้อมเพชร ที่ได้กรุณาช่วยสนับสนุนในเรื่องการสมัครทุนวิจัยต่างประเทศและได้ให้กำลังใจอย่างดียิ่ง

I am grateful to Professor G. Thomas Couser, whose guidance, insights and assistance during my research period in the US were vital to the composition of this dissertation, and to Hofstra University for allowing me to conduct my research on disability studies theories there.

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาวรรณ หมอกยา ผศ.รท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ ผศ.สุวิมล รุ่งเจริญ อาจารย์ชัมภกรและคุณกว่าซิ่น แสงกระจ่าง อ.ฉวีวรรณและอ.อุมาพร อุไรสกุล ผศ.ดร.พรธาดา สุวัธนวิช ผศ.ดร. เสาวณิตย์ จุลวงศ์ อ.ดร.วิลา วิลัยทอง อ.ดร. ภัคพรรณ ทิพยมนตรี อ.ดร.วิมลมาศ ปุชชากุล อ.นพมาศ พวงสุวรรณ คุณเจนจิรา เทศทิม คุณสุนิสา ศรีเจริญ คุณวันทนา กิตติพิศาล อ.นารีมา แสงวิมาน คุณจากรุณี เทศลำไย คุณวัชรินทร์ เหล็กจีน และคุณสุจิตรา หอมศิริ และคณาจารย์ ท่านผู้รู้ ญาติๆ และเพื่อนๆ ทุกท่านทั้งที่ประเทศไทยและที่สหรัฐอเมริกา ที่ได้ให้คำแนะนำ ความรู้ กำลังใจ และความช่วยเหลืออันมีค่ายิ่งในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งไม่อาจเอ่ยชื่อหมดในที่นี้ได้ แต่ได้ระลึกถึงพระคุณของทุกท่านไว้ในใจเสมอ

ขอขอบพระคุณพ. ปิติโชติ และพญ. ธนิตา หิรัญเทพ ที่คอยช่วยเหลือให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งอยู่เสมอๆ และขอขอบพระคุณ อ. ธีรมน วงศาโรจน์ อ.ดร. ศิริพร ศรีวรรณดี และคุณพิทยา ศรีโกตะเพชร ที่เป็นเพื่อนร่วมแบ่งปันทุกข์และสุขตลอดการทำงานนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
๑. บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๑๑
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย.....	๑๒
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย.....	๑๒
๑.๕ ข้อตกลงเบื้องต้น.....	๑๓
๑.๖ ขั้นตอนการวิจัย.....	๑๔
๑.๗ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๔
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	๒๑
๒. ความพิการในฐานะวาทกรรม: ทฤษฎีและมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้อง.....	๒๒
๒.๑ "ความพิการศึกษา" กับการศึกษาความพิการ.....	๒๒
๒.๑.๑ กระบวนทัศน์/แม่แบบในการมองความพิการ.....	๒๕
๒.๒ "วาทกรรม" กับการศึกษาความพิการ.....	๓๒
๒.๒.๑ วาทกรรมกับการวิเคราะห์วาทกรรม.....	๓๓
๒.๒.๒ วาทกรรมกับการควบคุมพลเมืองในยุคสมัยใหม่.....	๓๗
๒.๒.๓ วาทกรรมกับการสร้าง "ความพิการ".....	๔๑
๓. ความพิการในสังคมและวัฒนธรรมไทย (๒๔๗๖-ปัจจุบัน).....	๕๒
๓.๑ ความพิการในยุคจารีต.....	๕๒
๓.๑.๑ ความพิการในพระพุทธศาสนา.....	๕๓

ก. หลักธรรมะที่มีอิทธิพลต่อการให้ความหมายความพิการใน สังคมไทย: ชุมความเชื่อเรื่อง กรรม บาป-บุญ และการเวียนว่าย ตายเกิด.....	๕๓
ข. พระพุทธศาสนาในแง่สถาบันทางวัฒนธรรม.....	๖๔
--การใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับความพิการในพระไตรปิฎก.....	๖๕
--คนพิการกับการบวช.....	๖๖
๓.๑.๒ ความพิการในกฎหมาย.....	๗๑
๓.๑.๓ ความพิการในประเพณีและวิถีชีวิต.....	๗๖
๓.๒ ความพิการในยุคเวทนานิยม-สังคมสงเคราะห์ (๒๔๗๖-๒๕๒๔).....	๘๐
๓.๒.๑ ความพิการในยุคการสร้างชาติไทยไปสู่อารยะ (๒๔๗๖-๒๕๐๐)..	๘๑
ก. ความรู้ทางการแพทย์และสาธารณสุขกับการสร้างบรรทัดฐาน ทางร่างกายและทางจิตใจของพลเมือง และผลกระทบที่มีต่อการ สร้างความหมายของความพิการ.....	๘๑
--การรณรงค์ด้านสุขภาพของพลเมืองกับการสร้าง บรรทัดฐานลักษณะร่างกายที่พึงประสงค์.....	๘๕
--วาทกรรมยูเจนิคส์กับการสร้างบรรทัดฐานร่างกายและ จิตใจพลเมืองไทย และผลกระทบที่มีต่อการสร้างความหมาย ของความพิการ.....	๘๙
ข. การสังคมสงเคราะห์กับการจัดการคนพิการ.....	๙๙
๓.๒.๒ ความพิการในกระแสการพัฒนาประเทศตามระบบทุนนิยมโลก (๒๕๐๐-๒๕๒๔).....	๑๐๘
ก. แนวคิดเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (Rehabilitation) กับความหมายของความพิการในยุคการพัฒนา.....	๑๐๙
ข. ปีนพิการสากล พ.ศ. ๒๕๒๔ กับการสร้างความหมายของ ความพิการ.....	๑๑๐
๓.๓ ยุคการเติบโตของสิทธิมนุษยชนของคนพิการ (๒๕๒๔-ปัจจุบัน).....	๑๑๑

๔. วาทกรรมความพิการในนวนิยายและเรื่องเล่าชีวิตของไทย (๒๔๗๖-๒๕๕๖)....๑๑๒

๔.๑ ความพิการในวรรณคดีไทย: กระจงเงา ทางผ่าน และอำนาจพิเศษ.....๑๑๒

๔.๒ วาทกรรมความพิการในนวนิยายไทย.....๑๑๒

๔.๒.๑ ความพิการในนวนิยายเวทมนิยม-สังคมนิยม (๒๔๗๖-๒๕๒๘): ศิลปะของการจัดความพิการ.....๑๑๔

 ก. เมื่อพระเอกนางเอกเป็นคนพิการ

 (๑) เทพธิดาในฝัน (๒๔๗๖)/วิมานในอากาศ (๒๔๘๗) ของ อาษา ขจรจิตต์เมตต์: ความพิการคือชะตากรรมที่ร้ายแรงกว่าความตาย.....๑๑๖

 (๒) วันหนึ่ง (๒๕๐๑) ของ จุลลดา ภักดีภูมินทร์: พิการ์เพื่อความคู่ควร.....๑๒๗

 ข. ความพิการในนวนิยายแนวอกธิด: อดีตที่ต้องกำจัด เพื่อปัจจุบันที่สมบูรณ์แบบ.....๑๓๓

 (๑) บ้านทรายทอง (๒๔๙๓)/พจมาน สว่างวงศ์ ของ ก. สุรางคนางค์.....๑๓๕

๔.๒.๒ ความพิการในยุคการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ: ศิลปะของการอยู่ร่วมกันแต่แบบฉันหรือแบบเธอ.....๑๔๒

 ก. นวนิยายแนวฟื้นฟูสมรรถภาพ: สมหวน (๒๕๒๑) และ พระรถ-เมรี (๒๕๒๒) ของ โสภาค สุวรรณ.....๑๔๔

 ข. นวนิยายแนวคนพิการก้าวสู่สังคม: ที่ทางของคนพิการหญิงชนชั้นกลางในระบบทุนนิยมโลก.....๑๔๙

 --พิมพ์พิลาป (๒๕๒๙) ของ โบตัน: การกลับมาของกรรมเก่าในยุคเริ่มต้นสิทธิคนพิการ.....๑๕๑

 --บ้านรมณีย์ (๒๕๓๓) ของ ดวงใจ และ เงามจันทร์ (๒๕๓๕) ของ กฤษณา อโศกสิน: ผู้หญิงพิการในระบบทุนนิยมโลก..๑๕๘

 --เงาจันทร์ (๒๕๓๕) ของ กฤษณา อโศกสิน: ผู้หญิงพิการในโลกสาธารณะและโลกส่วนตัว.....๑๖๐

๔.๒.๓ ความพิการในวรรณกรรมยุคพหุวัฒนธรรม: ความแตกต่างได้	
เงาข้างแรม.....	๑๗๓
ก. พระจันทร์ข้างแรม (๒๕๔๐) ของ พลอยน้ำผึ้ง: ผู้หญิงพิการที่เป็น	
เมีย แม่ และ คนทำงานในยุค ๙๐ หรือ คนพิการเป็นพ่อแม่ (จริงๆ)	
ได้แล้ว.....	๑๗๓
ข. <u>พระอาทิตย์ขึ้นแรม</u> (๒๕๔๓) ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง:	
การอยู่กับความพิการอย่างคนพิการ.....	๑๘๑
๔.๓ ความพิการในเรื่องเล่าชีวิตของไทย.....	๑๘๒
๔.๓.๑ เรื่องเล่าชีวิตกับวาทกรรมความพิการ: มุมองเชิงทฤษฎี.....	๑๘๒
ก. เรื่องเล่าชีวิตกับการเมืองเรื่องอัตลักษณ์ของคนพิการ.....	๑๘๒
ข. โวหารสำคัญในเรื่องเล่าชีวิตโดยคนพิการ.....	๑๘๔
๔.๓.๒ เรื่องเล่าชีวิตในสังคมไทยและนโยบายที่มีต่อการเมืองเรื่อง	
คนพิการ.....	๑๘๙
๔.๓.๓ เรื่องเล่าความพิการในยุคแรก.....	๑๙๑
ก. เรื่องเล่าแนวผู้ชีวิต: ความพิการกับอุปสรรคที่ต้องฝ่าฟัน:	
<u>การต่อสู้กับชีวิตในโลกมืด</u> (๒๕๑๘) ของ นฤมล	
จันทรากุล.....	๑๙๑
๔.๓.๔ เรื่องเล่าความพิการในยุคพหุวัฒนธรรม.....	๑๙๔
ก. การต่อร่องระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องการเมือง:	
ความพิการในฐานะโคกนาฏกรรมส่วนบุคคลและการสร้าง	
ทางสังคม: ผู้ชีวิต <u>เคราะห์สร้างโอกาส</u> (๒๕๔๑) ของ วิริยะ	
นามศิริพงศ์พันธุ์.....	๑๙๔
ข. เรื่องเล่าแนวศาสนา-จิตวิญญาณ: ความพิการในฐานะ	
หนทางไปสู่การเข้าถึงธรรม <u>จิตสดใสมักกายพิการ</u> (๒๕๔๖)	
ของ กำพล ทองบุญนุ่ม.....	๑๙๘
๕. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๒๐๐

หน้า

รายการอ้างอิง..... ๒๑๑

บรรณานุกรม..... ๒๑๗

ภาคผนวก..... ๒๑๘

 ก..... ๒๑๙

 ข..... ๒๒๐

 ค..... ๒๒๑

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... ๒๒๒